

**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та корекційної освіти
Кафедра дошкільної педагогіки та психології**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Зав.кафедри _____ проф.Кузь В.Г.

“28” серпня 2015 року

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

**«ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВПРАЦІ
З РОДИНАМИ В УМОВАХ ДНЗ»**

для студентів напрямку підготовки 6.010101 Дошкільна освіта;

спеціалізація: Початкова освіта. Практична психологія.

Корекційна освіта (логопедія)

Семестр – 5

Тривалість – 3 тижні

УМАНЬ, 2015

УДК 372 (72)
ББК 74.105 р 30

Укладач:

Кушнір В.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки та психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рецензенти:

Рогальська Н. В. – кандидат педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки та психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Попиченко С. С. – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету дошкільної та корекційної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Навчально-виробнича педагогічна практика «Організація співпраці з родинами в умовах ДНЗ» [Текст]: методичні рекомендації / [уклад. В.М.Кушнір]; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань, 2015. – 14 с.

Видання містить завдання, структуру та зміст практики, перелік звітної документації, методичні рекомендації щодо проходження навчально-виробничої практики, перелік літератури, орієнтовні матеріали для роботи з батьками.

Призначене для студентів факультету дошкільної та корекційної освіти.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної педагогіки та психології (протокол від “28” серпня 2015 року № 1)

Завідувач кафедри _____ проф.Кузь В.Г.

УДК372 (72)

Вступ

Навчально-виробнича педагогічна практика «Організація співпраці з батьками в умовах ДНЗ» для фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» проходить на третьому курсі на базі дошкільних закладів (впродовж 3 тижнів).

Практика покликана сприяти практичному застосуванню знань студентів отриманих при вивченні теоретичних курсів («Методика співпраці з батьками в дошкільному закладі та родині», «Сімейна педагогіка», «Педагогіка дошкільна» тощо), формуванню умінь і навичок ефективно співпрацювати з батьками, диференційовано реалізовувати психолого-педагогічну просвіту сучасної родини.

Педагогу в роботі з сім'єю, в психолого-педагогічній просвіті батьків важливо вибудувати систему, в якій дві сторони взаємодії (ДНЗ і сім'я) є рівноправними, рівноцінними і автономними партнерами в забезпеченні всебічного розвитку дитини. Ефективна взаємодія вихователя і сім'ї сприяє підвищенню культури спілкування кожної із сторін.

Кожна творча ініціатива педагога до взаємодії з батьками повинна сприяти зміцненню укріпленню, збагаченню та оздоровленню емоційних зв'язків дитини з дорослими. Зміст спілкування з батьками підпорядковується єдиній меті – досягненню взаємно щасливих та емоційно здорових стосунків дорослих і дітей. Важливо, щоб зміст спілкування з батьками дошкільників відображав специфіку внеску сім'ї у виховання, розвиток та соціалізацію дошкільника, а не дублював функції та методи суспільного виховання дитини.

Мета і завдання практики

Мета практики полягає у формуванні у студентів умінь реалізувати різні методи та прийоми ефективної взаємодії з батьками в умовах ДНЗ організувати різні форми психолого-педагогічної співпраці з родинами; набуття студентами практичного досвіду формування професійних компетентностей, готовності до використання сучасних педагогічних технологій співпраці з родиною.

Завдання практики:

1. Формувати у студентів мотивацію та прагнення до особистісного і професійного самовдосконалення та самоосвіти.

2. Систематизувати та поглибити знання студентів, отримані при вивченні теоретичних курсів про основні засади, принципи та організацію взаємодії та співпраці з родинами в умовах ДНЗ.

3. Формувати психологічну готовність студентів до роботи в ДНЗ, використання активних методів роботи з сім'єю, діагностування виховних можливостей сімей, організації та проведення різних форм роботи з батьками.

3. Розвивати вміння та навички встановлювати партнерські взаємини з батьками для забезпечення координації педагогічного впливу на дитину.

4. Виробляти вміння та навички корегувати (за потребою) виховні впливи на дитину з боку дорослих.

5. Систематизувати знання та вміння студентів щодо виготовлення наочності для роботи з батьками (батьківські куточки, стенди для батьків тощо), підборі відповідного інформаційного матеріалу.

6. Формувати вміння та навички педагогічної взаємодії з батьками для створення оптимального розвивального середовища дитини певного вікового періоду.

7. Розвивати у студентів комунікативні вміння та навички, використовуючи "Я повідомлення" та виявляючи інтерес до думки співрозмовника.

8. Формувати у студентів прагнення до особистісного і професійного самовдосконалення та самоосвіти.

10. Продовжувати формувати вміння та навички вихователя проектувати та реалізовувати педагогічний процес у взаємодії з родиною в одній з вікових груп ДНЗ.

Структура і зміст педагогічної практики

Курс 3 (підготовка бакалаврів)	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 1,5</p> <p>Модулів: 2.</p> <p>Змістових модулів: 2. Загальна кількість год.: 72 год. Тижневих год.: 36 год.</p>	<p>Шифр та назва напрямку: 0101. Педагогічна освіта</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 6.010100 Дошкільна освіта Дошкільна педагогіка та психологія.</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</p>	<p>Обов'язкова</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр 5</p> <p>Практичні заняття: 42</p> <p>Самостійна робота: 20 год.</p> <p>Індивідуальна робота: документація-звіт з виробничої педагогічної практики: 10 год.</p> <p>Вид контролю: диференційований залік</p>

База практики: студенти проходять практику в ДНЗ у різних вікових групах.

Організація і проведення практики

Перед проходженням практики студенти вивчили теоретичні курси «Теорія та методика співпраці ДНЗ із родиною», «Педагогіка дошкільна», «Сімейна педагогіка».

Навчально-виробнича практика проводиться на III курсі протягом трьох тижнів: I тиждень студенти спостерігають організацію роботи вихователя з дітьми та батьками; два наступних працюють в ролі вихователя. Керівництво практикою здійснюють факультетський керівник практики «Організація співпраці з батьками в умовах ДНЗ», методисти практики, завідувач ДНЗ, вихователь ДНЗ. Завдання педагогічної практики розподіляються протягом цього часу з поступовим ускладненням і відображаються в індивідуальних планах проходження педагогічної практики студентів. Індивідуальний план кожен студент погоджує з керівництвом ДНЗ, вихователем, методистом кафедри.

Навчально-виробнича практика студентів проводиться у різних дошкільних вікових групах. Студент-практикант працює разом з вихователем групи, при цьому керується розробленим планом навчально-виховної роботи, проводить режимні процеси, заняття, прогулянки. Постійну увагу студент-практикант зосереджує на взаємодії з батьками: вивчає практику співпраці з батьками в ДНЗ, вчиться використовувати методи вивчення сім'ї (спостереження, анкетування, тестування батьків та дітей), реалізує активні методи та форми педагогічної взаємодії з батьками (консультації, педагогічні тренінги, бесіди та інш.).

Зміст практики

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

1. Участь у настановній конференції.
2. Ознайомлення з базою дошкільного навчально-виховного закладу.
Аналіз рівня методичної бази групи ДНЗ до співпраці з батьками.
3. Аналіз календарного та перспективного планів вихователя групи.
4. Складання індивідуального плану роботи на час проходження педагогічної практики.
5. Спостереження та аналіз роботи вихователя групи з батьками.
6. Складання конспектів занять та виготовлення необхідних посібників та матеріалів до занять.
7. Ознайомлення з сім'ями вихованців групи, проведення бесід з батьками.
8. Ведення педагогічного щоденника.

Змістовий модуль II. Навчально - методична діяльність

1. Організація всіх режимних процесів в групі протягом дня.
2. Підготовка соціологічного портрету сімей вихованців групи та його аналіз.
3. Діагностування виховного потенціалу однієї з сімей групи.
Оформлення матеріалів.
4. Проведення анкетування батьків щодо виявлення їхніх очікувань від роботи ДНЗ. Аналіз та оформлення результатів
5. Підготовка та проведення консультації з батьками на вибрану тему.
Обговорення та оформлення матеріалів.
6. Допомога вихователю у підготовці та проведенні батьківських зборів.
Обговорення та оформлення матеріалів.

Індивідуальні завдання

Підготувати до підсумкової конференції портфоліо (зібрання документів) з педагогічної практики до якого входять:

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики.
2. Щоденник педагогічної практики.
3. Звіт про проходження практики.
4. Відеозвіт проходження практики.
5. Результати анкетування батьків.
6. Матеріали консультації, проведеної з батьками.
7. Соціальний портрет однієї сім'ї, вихованець якої відвідує групу.
8. Соціологічний портрет сімей вихованців.
9. Зразки наочних посібників для роботи з сім'єю (папка з матеріалами для батьків відповідної групи).

Вимоги до звіту про проходження навчально-виробничої практики «ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВПРАЦІ З РОДИНАМИ В УМОВАХ ДНЗ»

Звіт про проходження практики повинен включити такі характеристики:

- відомості про ДНЗ та групу в які проходила практика;
- загальний соціологічний портрет сімей вихованців, з якими доводилося працювати;
- рівень взаємодії вихователів з родинами в групі : навчально-методичне забезпечення; готовність до співпраці з батьками;
- загальний опис проведеної роботи у ході проходження практики;
- опис методів та форм взаємодії з родинами, які були використані;
- проблеми і труднощі, що виникали у ході проходження практики.

Критерії оцінювання

Студент звітує перед комісією про виконання програми практики і подає звітну документацію. За наслідками практики студентам виставляється оцінка., яка охоплює всі напрямки діяльності студента під час практики.

При оцінюванні результатів практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи студента-практиканта; його ініціативність та творчість;
- якість навчально-виховної роботи в групі протягом дня;
- якість виконання поставлених практичних завдань;
- якість оформлення документації з практики;
- своєчасна здача документації.

Критерії оцінювання

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до своєї роботи студента практиканта	10
2	Систематичне ведення щоденника навчально-виробничої практики	10
3	Підготовка та проведення режимних процесі протягом дня	10
4	Виконання завдань змістових модулів.	50
5	Наявність фотоматеріалів заходів, передбачених програмою практики	10
6	Своєчасне оформлення та подача звітної документації	5
7	Участь у настановній та звітній конференціях	5
8	Усього (максимальна кількість балів)	100

Шкала оцінювання:

90 – 100 балів – *відмінно* (A);

75 – 89 балів – *добре* (BC);

60 – 74 бали – *задовільно* (DE);

35 – 59 балів – *незадовільно* з можливістю повторного складання (FX);

1 – 34 бали – *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом (F).

Методичне забезпечення: програма практики, методичні рекомендації.

Ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи

МОНУ) (див. література).

2. Веб-сторінки:

1. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
2. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.
3. www.tnpu.edu.ua – веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Алексеевко Т.Ф. Педагогічні проблеми молоді сім'ї [Текст]: навч. посібник /Т.Ф.Алексеевко;– К.: ІЗМН, 1997. – 116 с.
2. Закон України “Про дошкільну освіту” - Закон України “Про охорону дитинства”. – К.:Редакція журналу “Дошкільне виховання”, 2001. – 55 с.
3. Калуська Л. Родине сонцеколо: Методичний посібник для роботи з батьками. – Тернопіль: Мандрівець, 2006.
4. Конвенція про права дитини. – К.: АГ Вид-во “Столиця”, 1997. – 30с.
5. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
6. Кушнір В.М. Основи взаємодії дошкільного навчального закладу із родиною: навч.-метод. посіб. для студентів факультету дошкільної освіти. – Умань: ВПЦ «Візаві». – 2012. - 130 с.
7. Машовець М.А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. – К., 2000.
8. Невмержицький О.А. Співпраця з батьками: Посібник. – К.: Гнозис, 2005
9. Педагогічна культура молодих батьків: Методичні рекомендації /Укл. В. Пастовий, Т. Алексеевко. _К.: ІСДО, 1995
- 10.Родинна педагогіка: Навчально-методичний посібник /А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексеевко –К., 2002.
- 11.Родинно-сімейна енциклопедія / За ред. П.М.Щербаня. – К., 1996.
- 12.Щербань П.М. Пам'ятай ім'я своє : Заповіді сімейної педагогіки: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.
- 13.Сімейна педагогіка : навчально-методичний посібник / Уклад. Н.В. Рогальська, В. С. Кривда. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 128 с.

Додаткова:

1. Алексеевко Т. Молода сім'я в сучасному виховному процесі // Педагогіка і

психологія 1998. –№4

2. Алексеєнко Т. Сучасна молода сім'я // Дошкільне виховання 1996. –№12
3. Алексеєнко Т. Ціннісні орієнтації сімейного виховання: концепція реалізації // Рідна школа, 1997, №10
4. Бабич В. Батькам – педагогічні знання // Директор школи, 2003. –№1
5. Балютіна К. Педагогічна освіта батькам // Початкова школа, 1994, –№4
6. Бурмак Г.М. Родинно-сімейне виховання як гарант становлення гармонійно розвиненої особистості // Позакласний час, 2002. – №12
7. Мельник А. Могутня сила родинного виховання // Початкова освіта, 2001. – №37
8. Педагогічна освіта батьків: Методичний посібник // Позакласний час, 2000. – №30
9. Філіпова О. Говоримо з батьками // Сільська школа, 2001. – 4 квітня
10. Чепурно В. Багатодітна сім'я // Дошкільне виховання. – 1997. – №6.
11. Чмелик Р. Традиції сімейного виховання // Народна творчість та етнографія, 1993, №2
12. Химич Н. Родинне виховання в сучасних умовах // Рідна школа – 1999. – №10

Методичні рекомендації студентам-практикантам

1. Для ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю важлива теоретична та практична підготовка вихователя до такої діяльності. У сучасних умовах педагог повинен володіти знаннями з психології сім'ї та батьківсько-дитячих стосунків, сімейної педагогіки та домашнього виховання, основ соціології сім'ї. Педагог повинен уміти реалізовувати методи та прийоми ефективної взаємодії з сім'єю та здійснювати диференційовану психолого-педагогічну просвіту батьків. Основне спрямування співпраці батьків та педагогів – всебічний та гармонійний розвиток дитини, подолання кризи сучасної сім'ї, відновлення традиційних цінностей.

2. Кожна сім'я функціонує за власними законами, за своїми закономірностями розвитку, становленням, розширенням та подоланням криз. Врахування цих знань дозволяє ефективно будувати спілкування з батьками, більш об'єктивно підходити до аналізу ситуацій взаємодії в кожному конкретному випадку. Для організації взаємодії дошкільного закладу і сім'ї необхідно пам'ятати, що особливості сімейного мікросоціуму можуть виступати як

стабілізуючим фактором соціалізації дитини, так і проявами негативних явищ. Враховуючи зазначене, у ході співпраці з сім'єю варто спиратися на соціальне самопочуття сім'ї. Тому важливо систематично вивчати думку самих дошкільників і їх батьків про різні аспекти соціального життя своєї сім'ї.

3. Використання в роботі основних методів вивчення сім'ї (спостереження, анкетування, тестування, використання малюнку, ігрових методів та інші.) є важливою умовою реалізації диференційованого підходу до взаємодії з батьками, їхньої психолого-педагогічної просвіти. Вихователь повинен володіти основними методами та прийомами вивчення сім'ї для виявлення соціального портрету сім'ї, визначення основних позицій батька та матері до своєї дитини (батьківський стиль виховання, цінність дитини та інше), вивчення рівня психолого-педагогічної культури сім'ї вихованців, виявлення наявності прагнення у батьків до педагогічної просвіти, вивчення думки батьків про діяльність дошкільного закладу, про зміст, методи та прийоми роботи, про результативність педагогічного процесу, про бажання та можливість включитися до навчально-виховного процесу.

4. Педагогу в роботі з сім'єю і в психолого-педагогічній просвіті батьків важливо вибудувати систему, в якій дві сторони взаємодії (ДНЗ і сім'я) є рівноправними, рівноцінними і автономними партнерами в забезпеченні всебічного розвитку дитини. Ефективна взаємодія вихователя і сім'ї сприяє підвищенню культури спілкування кожної із сторін.

5. Кожна творча ініціатива педагога до взаємодії з батьками повинна сприяти зміцненню, збагаченню та оздоровленню емоційних зв'язків дитини з дорослими. Зміст спілкування з батьками підпорядковується єдиній меті – досягненню взаємно щасливих та емоційно здорових стосунків дорослих і дітей. Важливо, щоб зміст спілкування з батьками дошкільників відображав специфіку сімейного виховання, розвиток та соціалізації дошкільника, а не дублював функції та методи суспільного виховання дитини.

6. Розвиток комунікативної культури батьків – обов'язкова умова ефективної взаємодії вихователя з батьками, натомість низький рівень комунікативності, а також відсутність у вихователя здібностей до емпатії, рефлексії та самоконтролю сприяють погіршенню якості ефективності взаємодії з сім'єю.

Орієнтовний зразок плану вивчення сім'ї

1. Склад сім'ї, професії, освітній рівень батьків, інших дорослих членів сім'ї, які приймають участь у вихованні дитини.

2. Загальна сімейна атмосфера, особливості взаємовідносин між членами сім'ї: стиль звертання один до одного; характер стосунків у сім'ї; своєрідна автономність кожного члена сім'ї.

3. Виховний потенціал сім'ї - культура побуту, режим, форма відпочинку, наявність бібліотеки, музичних інструментів, культура спілкування.

4. Суспільна позиція членів сім'ї - ставлення до соціуму, природи, до трудових і громадських обов'язків.

5. Виховна позиція сім'ї - усвідомлення цілей і завдань виховання, відповідальність за виховання дітей, форми і методи впливу на дітей, рівень педагогічної культури.

Методи діагностування сім'ї надзвичайно різноманітні. Використайте з членами родини та дітьми наступні: бесіда (методика контактної дії), анкетування батьків, малюнок дитини, спостереження, інтерв'ю тощо.

Анкета для батьків

Шановні батьки!

Просимо Вас заповнити цю анкету. Вона анонімна, її мета - адаптувати роботу закладу до потреб Вашої дитини.

1. Чи задоволені Ви роботою групи? Якщо ні, чим саме ви не задоволені?

2. Із задоволенням чи без йде Ваша дитина в дошкільний заклад?

3. Чи розповідає Вам дитина ввечері про те, що було цікавого в дитячому садку?

4. Які відгуки про дитячий садок, групу, педагогів Ви частіше чуєте від дитини?

5. Які знання, вміння, навички, на Вашу думку, Ваша дитина повинна набути в дитячому садку?

6. Чи помітили Ви позитивну динаміку в розвитку Вашої дитини з початку відвідування дитячого садка? Якщо так, то як це проявляється?

Аналіз рівня роботи з батьками в групі дошкільного закладу

№ п/п	Параметри аналізу	Рівень		
		високий	середній	низький
	Методична база			
1	Підбір літератури для батьків			
2	Наявність тематичної картотеки			
3	Наявність та якість оформлення тематичного матеріалу			
4	Якість планування роботи з батьками			
5	Підбір методичних матеріалів для роботи з батьками			
6	Наявність та правильність ведення документації			
7	Уміння ефективно взаємодіяти з батьками			
	Готовність вихователя			
1	Володіння діагностичними методами вивчення сім'ї			
2	Уміння орієнтуватися на потреби сім'ї			
3	Ефективність консультативно-просвітницької роботи з батьками			
4	Різноманітність та ефективність використання форм, методів і засобів роботи з сім'єю			

Соціологічний портрет сімей вихованців

ДНЗ №	група №	ДАТА
Соціологічні дані сім'ї		
Кількість дітей в групі З них: хлопчиків дівчаток		
Повних сімей		
Неповних сімей		
Сімей з одною дитиною		
Сімей з двома дітьми		
Сімей з більш ніж двома дітьми		
Працюючих матерів		
Непрацюючих матерів		
Матерів з середньою, спеціальною освітою		
Матерів з вищою освітою		
Батьків з середньою, спеціальною освітою		
Батьків з вищою освітою		
Сімей, що проживають окремо		
Сімей, що проживають разом з батьками дружини чи чоловіка		
Українських сімей		
Сімей інших національностей		

Напрями педагогічної просвіти батьків на основі педагогічної взаємодії

Діагностика виховного потенціалу сім'ї, психологічного типу матері й батька, пропозиція батькам визначити свій тип на основі психологічної літератури, обговорення та порівняння отриманих результатів.

Підготовка та пропозиція батькам консультативних матеріалів стосовно інноваційних технологій виховання дошкільників, спільне визначення прийнятих для виховання їхньої дитини.

Залучення батьків до спільної діяльності з дитиною та організація спільних заходів разом з вихователем групи.

Дотримання у спілкуванні з батьками педагогічної етики, виваженості, гідності.

Спільний з батьками аналіз досягнень та труднощів у вихованні дитини, реалізація спільних проектів з батьками.

Питання для обговорення на підсумковій конференції

1. Які проблеми постають перед вихователем у процесі взаємодії з сім'єю?

2. Які методи та прийоми взаємодії з батьками найрезультативніші? Обґрунтуйте свою думку.

3. Якими якостями для ефективної реалізації співпраці з сім'єю має володіти вихователь?

4. Що, на Вашу думку, було найважчим, (що доступним) на практиці? Обґрунтуйте свою відповідь.

5. Ваша позиція щодо дотримання прав дитини у сфері дошкільної освіти. Яка роль батьківського комітету у життєдіяльності ДНЗ? Чи є ефективною його робота (за Вашими спостереженнями)? Ваші пропозиції щодо покращення цієї роботи.

6. Чи готові батьки до активної участі у педагогічному процесі ДНЗ (за Вашими спостереженнями)? Ваші пропозиції щодо сприяння усвідомленню батьками важливості їх участі у навчально-виховному процесі.